

Nr 133

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående trafikstopp och trafikförbud i samband med övergången till högertrafik m. m.; given Stockholms slott den 14 oktober 1966.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, inhämta riksdagens yttrande i fråga om befogenhet för Kungl. Maj:t att besluta rörande dels trafikstopp och trafikförbud i samband med övergången till högertrafik, dels de hastighetsbegränsningar som är påkallade av övergången.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Olof Palme

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisas förslag av högertrafikkommissionen till särskilda åtgärder med avseende på trafiken i samband med övergången till högertrafik. Därjämte inhämtas riksdagens yttrande i fråga om befogenhet för Kungl. Maj:t att besluta rörande dels trafikstopp och trafikförbud i samband med övergången, dels de hastighetsbegränsningar som är påkallade av övergången.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 14 oktober 1966.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, LINDSTRÖM, LANGE, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Palme, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågor om *trafikstopp och trafikförbud i samband med övergången till högertrafik m. m.* och anför.

Riksdagen beslöt år 1963 för sin del om övergång till högertrafik och bemyndigade samtidigt Kungl. Maj:t att bestämma tidpunkten för övergången (prop. 58, L³U 23, rskr 210).

Kungl. Maj:t har den 18 december 1964 bestämt att övergången till högertrafik skall ske söndagen den 3 september 1967. Klockslaget för övergången har ännu ej bestämts. Vidare måste föreskrifter meddelas om de särskilda åtgärder med avseende på trafiken i samband med övergången som krävs för att trafikomläggningen skall kunna genomföras och trafiksäkerheten tillgodoses.

Statens högertrafikkommision har i skrivelse den 6 juli 1966 lämnat förslag till åtgärder i nyss angivna hänseenden. Kommissionen föreslår att övergången skall ske kl. 5 på morgonen den 3 september, att stopp i princip skall råda för fordonstrafiken under 10 minuter närmast före övergången, att inskränkningar skall ske i trafiken under timmarna kring övergången samt att vissa hastighetsbegränsningar skall genomföras under tiden närmast efter övergången.

Det föreslagna klockslaget för övergången har kommissionen valt med beaktande av att dagsljus bör råda och transportbehovet vara ringa så att nödvändiga trafikinskränkningar kommer att vålla minsta olägenheter.

Ett stopp i fordonstrafiken under 10 minuter före övergången har kommissionen funnit nödvändigt, dels på grund av de risker som följer av att alla klockor inte visar exakt tid eller avläses rätt, dels för att förare av fordon, för vilka trafikinskränkningar ej gäller under timmarna kring övergången, skall kunna inta utgångsläge för högertrafik. Utöver det undantag från trafikstoppet som ligger i att fordonen skall inta läge för högertrafik bör enligt förslaget vissa fordon undantas från stoppet. Detta bör gälla utryckningsfordon när det används vid utryckning, annat fordon när det används vid eldfara eller av polis- eller tullpersonal, läkare,

barnmorska eller veterinär i brådskande tjänsteutövning eller av polispersonal som övervakar trafiken.

De trafikinskränkningar kommissionen avser är dels ett generellt förbud mot trafik med motorfordon i hela landet, dels lokala trafikförbud för sådana fordon. Det generella förbudet föreslås gälla mellan kl. 1 och 6 den 3 september. Timmarna före kl. 5 skall vägmärken flyttas, vissa körbanemarkeringar målas om, trafiksignaler ändras m. m., och ett förbud är nödvändigt för att den personal som är sysselsatt med dessa göromål skall få arbeta så ostört som möjligt och risken för olyckor minska. Omställningsarbetena i fråga kommer enligt kommissionen att klaras på 5 timmar på de flesta platser i landet. Kommissionen anser det fördelaktigt att förbudet sträcker sig en timme efter klockslaget för övergången med hänsyn till väghållarnas behov av rådrum för kontroll innan trafiken börjar igen. Det föreslagna generella förbudet kommer, såsom nyss antytts, inte att vara tillräckligt på platser där mer omfattande omställningsarbeten krävs. Kommissionen föreslår därför att möjlighet öppnas för länsstyrelse att besluta om lokala trafikförbud utöver det generella. De lokala trafikförbudens längd får bestämmas, anför kommissionen, med hänsyn till hur lång tid som oundgängligen behövs. Som trafikintensiteten inom större tätorter, varom här är fråga, är förhållandevis låg efter kl. 15 på lördagar och under söndagsförmiddagar anser kommissionen lämpligt att de lokala förbud av olika varaktighet som kan fordras förläggs mellan kl. 15 på lördagen och samma klockslag på söndagen. Kommissionen anser emellertid troligt att trafiken måste inskränkas redan från kl. 10 på lördagen i vissa delar av Stockholm, Göteborg och Malmö. Genom områden där lokalt trafikförbud råder bör enligt kommissionens mening vissa leder hållas öppna så att genomfarts trafik inte hindras. — Kommissionen anser att trafikförbuden behöver gälla endast för trafik med motorfordon men framhåller samtidigt att viss trafik med sådana fordon av olika skäl måste tillåtas. Enligt kommissionens mening måste från förbuden undantas — förutom fordon som används vid omställningsarbetena — utryckningsfordon, polisens fordon i övrigt, fordon som används av personal med övervakningsuppgifter i samband med trafikomläggningen, taxifordon, bussar i linjetrafik, sjukvårdsfordon, fordon som används av post-, tele- och tullverken m. fl. Fordon som framförs endast på järnvägs- eller fabriksområde eller annat inhägnat område bör också undantas. Kommissionen föreslår i denna del slutligen att dispens skall kunna lämnas för andra fordon än dem som allmänt undantas och nämner därvid särskilt mjölktransportfordon, fordon som transporterar material till industrier med kontinuerlig drift, tidningsdistributionsbilar och bärgningsbilar. Dispens bör ges av polismyndigheten i fordonets hemort och utfärdas i form av körlicens.

I fråga om hastighetsbegränsningar förordar kommissionen att man under de första tre dygnet efter övergången inte tillåter högre hastighet än 30 km/tim. inom tätbebyggt område och 60 km/tim. utanför sådant

område. Därefter bör enligt kommissionens mening de tillåtna hastigheterna höjas till 40 resp. 70 km/tim. Inom tätbebyggt område bör enligt kommissionen under båda perioderna högre hastighet kunna medges genom lokal trafikföreskrift. För motorväg föreslås under hela tiden en högsta tillåten hastighet av 90 km/tim. Kommissionen anför att tidpunkten för avvecklingen av de hastighetsbegränsningar som fastställs för den första tiden i högertrafik efter de tre inledande dyggen helt bör bero av trafik- och olycksutvecklingen. Man bör enligt kommissionen inte räkna med kortare giltighetstid än en månad. En längre period bör å andra sidan inte ifrågakomma utan starka skäl, eftersom det skulle innebära påfrestningar för bl. a. den kollektiva trafiken. Kommissionen framhåller avslutningsvis att det är angeläget att åtgärder vidtas för att möjliggöra en snabb och säker uppföljning av trafik- och olycksutvecklingen efter övergången till högertrafik. Kommissionen har vidtagit vissa åtgärder för detta och förbereder andra.

Kommissionens förslag till hastighetsbegränsningar är f. n. föremål för remissbehandling.

Kungl. Maj:t har av riksdagen bemyndigats att besluta om klockslaget för övergången till högertrafik.

Beslut i fråga om trafikstopp och trafikförbud kan ej meddelas av Kungl. Maj:t eller länsstyrelse med stöd av vägtrafikförordningen. Såsom högertrafikkommissionen föreslagit bör sådana åtgärder, när de skall gälla i hela landet i samband med övergången till högertrafik, beslutas av Kungl. Maj:t medan länsstyrelse bör äga besluta om lokala trafikförbud i anslutning till övergången. Det synes ej lämpligt att befogenheter av den tillfälliga karaktär varom här är fråga tas in i vägtrafikförordningen. Kungl. Maj:t bör därför utan sådan författningsändring äga meddela de bestämmelser som kan anses påkallade i nu ifrågavarande hänseenden och därvid även ge länsstyrelse befogenhet att besluta om lokalt trafikförbud. Kungl. Maj:t bör även äga besluta om de hastighetsbegränsningar som är påkallade av övergången till högertrafik.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens yttrande i fråga om befogenhet för Kungl. Maj:t att besluta rörande dels trafikstopp och trafikförbud i samband med övergången till högertrafik, dels de hastighetsbegränsningar som är påkallade av övergången.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Hans Ekberg